

פרוטוקול מס' 3/16

מישיבת וועדת הכלכלה

ביום ג', ט' באדר א' תשי"ט - 17.2.59 בשעה 11.00

ב כ ח ו : חברי הוועדה: ב. אבניאל - יו"ר
ס. אולמרט
ע. איכילוב
י. ניצני
ש. שורש

מוזמנים: ד"ר ידין - מטעם משרד המשפטים
מר נוימן - מטעם משרד החקלאות
מר וירשובסקי - מטעם משרד החקלאות

סדר-היום: מסקנות וועדת הכלכלה על מצב המים באזור דן.

- - -

היו"ר ב. אבניאל: אני פותח את הישיבה.

אבקש את יו"ר וועדת המשנה, ס. אולמרט לקרוא את מסקנות וועדת המשנה בענין מצב המים באזור דן.

ס. אולמרט: אקרא המסקנות טעיף, סעיף ובתחילה - המבוא.

"וועדת הכלכלה שמעה הסברים על מצב משק המים באזור דן משר החקלאות ונציגי משרדו, ממנהל משרד הפנים, מנציגי הרשויות המקומיות, ועל סמך האינפורמציה אשר קיבלה הגיעה הוועדה למסקנות הנאות:"

היו"ר ב. אבניאל: כאן יש להוסיף, כי בעקבות הצעה לסדר היום של חבר הכנסת מינץ, שמעה וועדת הכלכלה הסברים...

ס. אולמרט: זה ברור.

ועתה מסבירה (א) עקב שמוש מוגבר במים לצריכה ביתית, לגינות-נוי וכו' וכתוצאה מהמלחת הבארות קיימת סכנה חמורה לדלדול מקורות המים באזור דן. כדי למנוע המלחה נוספת של הבארות ושמירה על מקורות המים, רואה הוועדה צורך דחוף בהנהגת משטר של קימוץ מים באזור זה.

חבר הכנסת שורש הציע במקום כתוצאה מהמלחת הבארות שיאמר "כתוצאה מירידת מפלס המים" לי אין לכך התנגדות.

ע. איכילוב: לפני שאעיר הערה כללית ולפני שאעיר הערה לניוסח הסעיף, דומני כי מותר לי להביע איחולים בשם כל חברי הוועדה ובשמי אני לחבר הכנסת אולמרט שחוגג מחרתיים את יום כלולות בנו. אני מביע איחולי לו, לרעייתו ולכל בני המשפחה. ישרו אושר והצלחה בבית החדש המזקם.

ואשר לניוסח. במקום "עקב שמוש מוגבר" אני מציע "עקב שמוש מלא". אינני חושב שיש בזבוז, אולם איני מתעלם מן העובדה שאין די מים בישראל, ועל כן אני מציע לכתוב "שימוש מלא".

ועתה הערה כללית. נכון שההצעה לסדר היום שהועברה אלינו היתה בענין המים באזור דן, אולם בעיית המים היא בעיית כללית הנוגעת לכל האזורים במדינת ישראל. על כן הייתי מציע להכניס בהמלצות אלה סעיף האומר, כי אם כי המסקנות מספלות באזור דן, הרי אין המצב באזורים האחרים שונה.

היו"ר ב. אבניאל: אם נקבל הצעתו של ח"כ איכילוב בדבר שימוש מלא - אין זה ישקף את המצב. הכוונה לשימוש מופרז ולא לשימוש מלא, כי שימוש מלא במים הוא מוצדק. לא מוצדק בזבוז. אני כשלעצמי לא הייתי נבהל אף מן המלים "שימוש מופרז", אולם אם החלטתם על "שימוש מוגבר" - אסתפק בכך.

מסכים אני עם ההערה הכללית של חבר הכנסת איכילוב. אין כל רע אם נסכם את סעיף (א) כך שבסופו יאמר, כי "הוועדה רואה צורך דחוף בהנהגת משטר של קימוץ במים באזור זה ובאותם האזורים מהם אפשר להביא מים לאזור זה".

מ. אולמרט: לדעתי, מוטב להכניס תוספת זו בסוף סעיף ח'.

היו"ר ב. אבניאל: לא אתנגד לכך. אולם נמחוק בסעיף זה את המלים "באזור זה".

אני מבין כי הצעתו של ח"כ שורש להכניס את המלים "כתוצאה מירידת מפלס המים" במקום "כתוצאה מהמלחת הבארות" - מתקבלת.

סעיף (א) ינוסח איפוא כך: עקב שימוש מוגבר במים לצריכה ביתית, לגינות-נוי וכו' וכתוצאה מירידת מפלס המים קיימת סכנה חמורה לדלדול מקורות המים באזור דן. כדי למנוע ירידה נוספת במפלס המים וכדי לשמור על מקורות המים, רואה הוועדה צורך דחוף בהנהגת משטר של קימוץ במים.

מ. אולמרט: אני עובר להמלצת (ב): "כדי להביא לשימוש חסכוני במים לצריכה ביתית ממליצה הוועדה להתקין צדחיפות מדי מים ביתיים בגוש דן. על הרשויות המקומיות באזור לעשות כל המאמצים כדי לבצע את התקנת מדי-המים תוך זמן קצר, והוועדה סבורה כי תקופה של שנתיים היא המכסימום שיש לקבוע להשלמת פעולה זו."

ש. שורש: לדעתי יש להגיד במפורש, כי המדובר אך ורק בשלב ראשון. היינו, הוועדה ממליצה להתקין בשלב ראשון מדי-מים ביתיים בגוש דן.

כן מתנגד אני לתקופה המצויינת. תקופה של שנתיים היא ארוכה מדי. מוטב לומר: "תוך זמן קצר ביותר".

ע. איכילוב: גם אני מסכים לוותר על המלים "תקופה של שנתיים" ובמקום זה לכתוב: "תוך זמן קצר ככל האפשר".

מר נוימן: ברצוני לומר כי פרט לתל-אביב הגענו להסכם עם כל שאר הרשויות המקומיות באזור דן בענין השעונים הדירתיים. ואם תחליטו על תקופה של שנתיים, הרי זה יקלקל הכל. ניתן להתקים את השעונים הביתיים בתל-אביב תוך תקופה של שנה. מתוך גישה ליברלית הסכמנו לתקופה של שנה וחצי. ואם רוצה הוועדה לשרת את הענין, עליה לדעת כי המדובר בתל-אביב בלבד, ואז צריך שייכתב - תקופה של שנה וחצי

ע. איכילוב: צריך שייכתב בסעיף זה, שמגמתנו היא להגיע למודדים דירתיים, אך בשלב ראשון אנו מחייבים התקנת מודדים ביתיים.

היו"ר ב. אבניאל:

הנוסח המתקבל - המלצה (ב) - יהיה איפוא:

"כדי להביא לשימוש חסכוני במים לצריכה ביתית ממליצה
הוועדה להתקין בשלב ראשון בדחופות מדי מים ביתיים
בגוש דן. על הרשויות המקומיות באזור לעשות כל המאמצים
לבצע את התקנת מדי-המים תוך זמן קצר ככל האפשר.

מ. אולמרט:

אנו עוברים להמלצה ג' האומרת: "הוועדה ממליצה
בפני הממשלה להקציב לרשויות המקומיות אשראי
בגובה של 20% מכלל ההוצאה הקשורה עם התקנת המודדים הביתיים והסידורים
הכרוכים בנך."
בסעיף זה מציע חבר הכנסת שורש לכתוב במקום
20% - "במידת האפשר". איני מתנגד לכך.

היו"ר ב. אבניאל:

איני רואה סיבה לא לחייב בענין זה את הממשלה
אף עד כדי שלישי.

ש. שורש:

לא בררנו בוועדה אם יש צורך בהשתתפות של 20%,
30% או 10%. על כן אני מציע שייאמר "במידת
האפשר", כדי להשאיר את הענין פתוח.

מר נוימן:

לו המליצה הוועדה על השתתפות בשעור של 20%
בהתקנת מדי-המים הדירתיים - היה הדבר מתקבל
על הדעת, אולם היות והמדובר במדי-מים ביתיים, לדעתי אין מקום לכל עזרה.
כי הגר יחיד בבית שלם, בודאי שידו משגת לשאת בכך, ומי שהוא דו"ר בבית
בו גרים 20 דיירים אחרים, הרי בודאי שאין בזה משום נשל מכביד.

ע. איכילוב:

בהצעה זו של מר נוימן יש כדי לעכב פעולה
שהוא עצמו מעונין בביצועה. יש בתל-אביב
כתיים רבים נהם אין יותר מחמש דירות, ולפי דעתי השתתפות בשעור של 20%
אף אינה מספקת. אך בכל זאת הייתי מסתפק במלים "באשראי מתאים".

היו"ר ב. אבניאל:

אומרים לי, כי ביצוע השלב הראשון יעלה
ב- 2,5 עד 3 מיליון ל"י. ומה האסון אם
אחייב את הממשלה להשתתף בשעור של 30%?

ש. שורש:

אולם אז שייאמר, כי הכוונה לא רק להתקנת
שעונים ביתיים, אלא גם להתקנת שעונים
דירתיים. הייתי מנסח את המלצה הזאת ברוח זאת: 25% מכלל ההוצאה
הקשורה עם התקנת מדי-מים ביתיים וכן עם ההוצאה הקשורה בהתקנת מדי-
מים דירתיים.

היו"ר ב. אבניאל:

אני חושב כי נוסח זה יכול להתקבל על דעת כולנו.

ובכן, נוסח המלצה (ג) יהיה: "הוועדה ממליצה בפני
הממשלה להקציב לרשויות המקומיות אשראי בגובה של
25% מכלל ההוצאה הקשורה בהתקנת מדי-המים הביתיים
וכן מכלל ההוצאה הקשורה בהתקנת מדי-מים הדירתיים."

מ. אולמרט:

אני עובר להמלצה (ד) האומרת: "לאור הדעות
הסותרות שמומחי המים הביעו בפני הוועדה ביחס
ליעילותם של מדי מים דירתיים וכדאיותם המעשית, מציעה הוועדה למנהל המים
לערוך סקר מקיף בשאלה זו, כדי לקבוע מה היא מידת התועלת לשם חסכון במים
שמושג על ידי התקנת שעונים דירתיים."

היו"ר ב. אבניאל:

אני מציע להגביל את תקופת עריכת הסקר.

מר נוימן:

לפחות למשך שנה אחת.

אני מציע להוסיף את המלים "תוך תאום עם הרשויות המקומיות".

ע. איכילוב:

נוסח המלצה (ד) יהיה: "לאור הדעות הסותרות שמומחי המים הביעו בפני הוועדה ביחס ליעילותם של מדי-מים דירתיים וכדאיותם המעשית, מציעה הוועדה למנהל המים לערוך תוך שנה לכל היותר סקר מקיף בשאלה זו בתאום עם הרשויות המקומיות, כדי לקבוע מה היא מידת התועלת לשם חסכון במים שתושג על ידי התקנת שעונים דירתיים".

היו"ר ב. אבניאל:

מ. אולמרט: ועתה להמלצה (ה) האומרת: "הוועדה ממליצה על קביעת מחיר-מינימום לכמות מים מספקת לצרכים ביתיים, בהתחשב עם גודל המשפחה, וכן מחיר-מינימום לגינות-נוי לכמות מתקבלת על הדעת. ובהתאם לכך להגדיל בצורה תלולה את המחירים על צריכת המים מעל לנורמות שייקבעו, כאמור".

ע. איכילוב: קודם כל ברצוני לבקש להפריד בין הצריכה לצרכים ביתיים לבין הצריכה לגינות-נוי.

ש. שורש: אני מציע לא להיכנס לפרטים. נשאר את שאלת קביעת כמות המינימום לרשויות המקומיות. בל נסבך. נסתפק בהמלצה כללית האומרת: "הוועדה ממליצה על קביעת מכסות מים לשימוש ביתי לכל נפש ועל דרוג המחירים כן, שבמידה והתצרוכת לכל נפש תעלה מעל למכש המינימום שתיקבע - יילך ויאמיר מחיר המים".

ע. איכילוב: השאלה היא: איך חחולק כמות המים, האם לחשבון כל דירה זדירה, או לחשבון מספר הנפשות? אני מסכים לעקרון, שמשפחה מרובת נפשות - המחיר ליחידה יהיה יותר נמוך מאשר למשפחה מעוטת-נפשות. כן אני מסכים שהמחיר יהיה מודרג.

השאלה היא: אם מסתפקים אנו בהמלצה כללית, או שנכנסים אנו לפרטי הבעיה? אם מציע חבר הכנסת שורש להכניס בהמלצה את ענין גודל המשפחה, הרי מותר לי להציע הצעה אחרת. אחרת - מוכן אני להסתפק בהמלצה כללית האומרת: "שיש להעלות את מחיר המים כאחד האמצעים להבאת חסכון".

היו"ר ב. אבניאל:

ברור דבר אחד, והוא - כולנו רוצים להגיע לחסכון במים וכולנו חושבים כי הדרך לחסכון היא על ידי קביעת מחיר יותר גבוה. ביסוד יכולים אנו להסתפק בהמלצה על העלאת מחיר המים, אולם ברור כי אין הדבר סוציאלי ובפרט אינו הגיוני דווקא בזמן בחירות.

לדעתי ההצעה של ח"כ שורש פותרת את הבעיה. כי אין בה הדרכה נוקשה. יש בה הדרכה להתחשב במכסה מינימלית לנפש.

על כל פנים, כוונתנו בהמלצה זו להמליץ על קביעת מחיר זול למכסה סבירה הדרושה לכל נפש. זו כוונתנו. הניסוח יכול להינתן על ידי היועצים המשפטיים.

מר נוימן: אולי תכניסו להמלצה את המלה "תלולה"?

היו"ר ב. אבניאל: אין אני רוצה להתחייב. אני משאיר את הדבר בידי העיריות.

המלצתנו תהיה ברוח זאת: "מכסה סבירה לכל נפש ומתאימה לרמה תרבותית - תינתן במחיר זול".

ועתה לענין גינוי-נוי. זה ענין נפרד. לא הייתי רוצה לוותר על כך. יש ענין של נוי

ע. איכילוב:

ציבורי ונוי פרטי.

יש משהו בגישתו של חבר הכנסת איכילוב. אולם איני יודע אם כדאי להיכנס לפרטים. אני

היו"ר ב. אבניאל:

מציע להשאיר את הנוסחה הקודמת: מיכסה מינימלית הדרושה לקיום גינה תינתן במחיר זול. השאר - במחיר יקר. לזה אני מבין מסכים גם מר נוימן.

טוב, אני מסכים.

ע. איכילוב:

אני עובר להמלצה (ו): הוועדה ממליצה על בדיקה

מ. אולמרט:

ותקון יסודיים של ציבורות המים במפעלי המים באזור כדי לקבוע מהו אחוז הנזילות כתוצאה מפגימות ברשת הציבורות. על יסוד בדיקה זו יהיה צורך לתקן בהקדם את הליקויים שיתגלו בציבורות המים לשם מניעת בזבוז מים יקרים.

יש לקבוע בהמלצה, כי את הפגימות בציבורות

ע. איכילוב:

יש לתקן בהקדם האפשרי. ראינו צנור מים של ירושלים שהתפוצץ. כמות המים שזרמה היתה בשעור של עשרים קוב לשעה. במשך 24 שעות המשיכו המים לזרום ואיש לא תיקן את הצנור. אם לא נקבע את הצורך בתיקון מידי - אין זה מעשי.

אני מבין כי נוסח המלצה זו יהיה כדלהלן:

היו"ר ב. אבניאל:

"הוועדה ממליצה על בדיקה ותקון יסודיים של ציבורות המים במפעלי המים באזור כדי לפעול למניעת הנזילות כתוצאה מפגימות ברשת הציבורות ועל תיקון מידי בציבורות המים לשם מניעת בזבוז מים יקרים."

המלצה (ז): הוועדה סבורה כי יש לאחוז

מ. אולמרט:

באמצעים נמרצים לשם הקטנת תצרוכת המים למפעלים תעשייתיים על ידי שימוש במים חוזרים. כן יש להשתמש, ככל האפשר, במים חוזרים מבריכות השחייה.

אני רוצה להפריד בין תעשייה לבין בריכות

ע. איכילוב:

שחיה. ביחס לתעשייה אין להפריד בין גוש דן לבין אזורים אחרים. אני מקבל את התביעה שיש להשתמש במים חוזרים, אולם בכל אזורי הארץ ולא רק באזור דן.

עלינו לדאוג לכך, שהמים של בריכות השחיה

לא ילכו לאיבוד. יש אפשרות לאגרום למטרות השקאה.

תיקון לניסוח: במקום מים חוזרים, צריך

מר נוימן:

להיאמר "שימוש חוזר במים".

נכון, אולם יש להוסיף כי המדובר בשימוש

היו"ר ב. אבניאל:

חוזר במים במידה האפשרית.

השאלה היחידה הנשארת פתוחה היא: אם עלינו

להכניס כי המדובר בתעשייה בכל אזורי הארץ. אנו דנים עתה על אזור דן, מוטב אם לא נצייין.

מאחר שכבר כמה פעמים הועלתה שאלה זו של

ד"ר ידין:

אזור דן ושאר האזורים, טוב שנקבע במפורש,

כי ההמלצות מוגבלות לאזור דן.

דווקא זאת לא נעשה. אני מסכים עם חבר הכנסת

היו"ר ב. אבניאל:

איכילוב שיש להפריד כאן בין התעשייה לבין

בריכות השחיה ולהכניס שני סעיפים נפרדים.

ס. אולמרט:

ועתה להמלצה האחרונה ופה החלטנו להוסיף
כי המדובר לא רק באזור דן אלא בכל אזורי
הארץ. אני קורא המלצה (ח): "הוועדה ממליצה בפני הממשלה והרשויות המקומיות
לנהל פעולות הסברה מתאימות בעל פה ובכתב בקרב האוכלוסיה ובתי הספר למען
קימוץ במים ומניעת בזבזם על ידי דליפה ורשלנות בכל הארץ.

ע. איכילוב:

אני מציע להסתפק במלים "למען קימוץ במים
ומניעת בזבזם".

ס. אולמרט:

ברצוני להודיע, כי חבר הכנסת חלמי ביקשה
להכניס המלצה האומרת, כי השעונים שתתקין
עיריית תל-אביב יהיו מתוצרת הארץ.

מר נוימן:

לדעתי אין בכך צורך. כל האפשרות קיימת,
כי קיימים שלושה בתי חרושת שלנו לענין זה.

היו"ר ב. אבניאל:

לא הייתי מכניס זאת. גם איני יודע מה זה
קשור לכאן, אולם גם אם לא יהיו במקרה
שעונים של תוצרת הערץ, לא הייתי רוצה שהפעולה תתעכב.

בזה סיימנו.

ועתה אנו עוברים לחוק המים.
הפרוצדורה תהיה כזאת: קודם נשמע סקירה מפי יו"ר וועדת המשנה. לא נקרא
אותם הסעיפים בהם הדעות אינן מחולקות. אותם הסעיפים בהם הדעות מחולקות -
ידבר אחד בשם דעת המיעוט ואחד יגן על עמדת הרוב ואחר כך - נצביע.

גם ביחס לאותם הסעיפים שיש עליהם הסכמה -
זכאי כל חבר להגיש הסתייגות אם הוא רוצה בכך.

ע. איכילוב:

אני מסכים שנתחיל בסקירת יו"ר וועדת המשנה,
אולם איני מסכים להצעתך השניה. ברור
שעל הסעיפים המוסכמים אין חברי וועדת המשנה יכולים לערער. אולם לדעתי
יכולים חברי הוועדה שאינם חברי וועדת המשנה לערער עליהם.

היו"ר ב. אבניאל:

ברור שלא אמנע מחבר וועדה להגיש הסתייגות,
אולם לא אתיר לפתוח בויכוח.

ע. איכילוב:

אם חבר וועדה יגיש הסתייגות על סעיף מוסכם -
יש להתיר לו לנמק הסתייגותו, והאחר - ידבר צדה.

היו"ר ב. אבניאל:

הדעה מתקבלת.

כן אסכים שלאחר שב"כ דעת המיעוט ינמק את
הסתייגותו, ואחריה ינמק אחר את דעת הרוב, תינתן רשות הנמקה לחבר נוסף
של הוועדה.

אני נועל את הישיבה.